

SOOMAA RAHVUSPARGI KOOSTÖÖKOGU JA KOGUKONNA KOOSOLEKU PROTOKOLL

Kõrtsi-Tõramaa,

21.06.2018

Algus kell 15.00, lõpp kell 20.00

Juhatas: Sandra Urvak

Protokollis: Kaili Viilma

Osalejad: Aino Saarla, Ulvi Rosenberg, Dagmar Hoder, Mari Tenisson, Stella Martsoo, Aivar Ruukel, Kaili Viilma, Riho Männik, Krista Kingumets, Mehis Born, Meris Vaine, Sandra Urvak, Indrek Vainu, Anna Vainu, Kristina Kivi, Uku-Laur Kübarsepp.

PÄEVAKORD

1. Ülevaade toimunust – Sandra Urvak, Keskkonnaamet
2. Kultuuripärandi sündmused/koolitused Soomaal – Sandra Urvak, Keskkonnaamet
3. Loodusloeng teemal „Luhtade hoolduse mõju elustikule rohunepi näitel.“, Leho Luigujõe, TÜ
4. Soomaa RP piiranguvööndi metsade majandamise Hea Tava – Kaili Viilma, Keskkonnaamet

1. Ülevaade toimunust – Sandra Urvak, Keskkonnaamet

- ✓ 2018. aastal on toimunud juba 1) kevadine KOKO koos Tiina Jürgeni loenguga „Suitsutare ja vana talupere“, 2) linase kanga kudumise õppepäevad, 3) muuseumiöö raames Mart Meriste loeng (NB! 36 osalejat!) ämblikest, 4) Soomaa kohvikute päev 5 kohvikuga (kindlasti üle 300 külastaja...), 8 erineva õpitoaga, Puuluubi kontserdi ja Fred Jüssi loenguga.
- Otsustati, et ka 2019. aastal toimub kohvikute päev, kuna selleaastane üritus oli väga edukas.

2. Kultuuripärandi sündmused/koolitused Soomaal – Sandra Urvak, Keskkonnaamet

- ✓ **27.06 Tõramaa kultuuriloolise matkaraja rajamine** koos *Junior Ranger* laagrilistega (**26.-28.06**, baasiga Vanaõue Puhkekeskuses) ja RMK-ga
- ✓ **30.07 metsalaulupidu Hüpassaares** koos Eesti Metsa Abiks MTÜ ja KIKiga, regilaulu õpitoad, kooslaulmine, Mall Hiemäe, Heiki Valk, Jaak Johanson, Ahto Kaasik, lauljad Taulid jt. Registreerimine: metsalaulupidu@eestimetsaabiks.ee
- ✓ **01.07 Tipul Soomaa vikatimehe võistlus** koos tööriistade hooldamise (teritamise) koolitusega
- ✓ **22.07** rahvusvaheline **rabapäev Hüpassaares**, kus räägib loodetavasti sooarheoloogist Pikne Kama.
- ✓ **23.07** või **24.07** soomaalaste **matk Kihnu saarele**; kohalikud huvilised peavad Sandra Urvakule teada andma
- ✓ **04.08 Tipu külapäevad**, kohapärimuse kogumise koolitus loodetavasti Jüri Metssalu eestvedamisel.
- ✓ **17.-18.08 ühepuupaadi seminar** Tõramaal, öhtul Riisa rantšos filmide vaatamine (Lätist, Sloveeniast ja lirimaalt osalejad) ja teisel päeval **haabjaralli** Meiekosest edasi-tagasi Jaagussaarde, millega liitub Eesti looduse päev oma väikeste matkadega KeA inimeste eestvedamisel. **19.08** Erik Palmi juures Puiatus saab vaadata ka **haabja laotamist**.

- ✓ **21.-22.08** soomaalaste LEADER projekti raames toimuv **õppereis Matsallu**, et omandada kogemusi Nele Sõber'i ettevõtmisel, kuidas säästva turismi sertifikaati saada ja strateegiat koostada
- ✓ **13.09** sügisene **Soomaa RP KOKO** Hüpasaares koos Mart Saare teemalise loenguga
- ✓ **20.-21.09 Sooülikool**, Soomaa RP 25. Esimesel päeval loengud ja teisel päeval maailmakohviku meetodil arutelu koos aruteludega Soomaa turismistrateegia koostamiseks.
- ✓ Sügisel veel Soomaa **toidukultuuri tutvustav õpituba** Aino Saarla juhtimisel, mis filmitakse üles
- ✓ **08.12** Soomaa RP **sünnipäevapidu** ja KOKO

3. Loodusloeng teemal „Luhtade hoolduse mõju elustikule rohunepe näitel.“, Leho Luigujõe, TÜ

- ✓ Ornitoloog **Leho Luigujõe** rääkis **luhtade hooldamise** mõjust luhalinnustikule **rohunepe näitel** oma 25-aastase kogemuse põhjal.
Eestis on neli liiki neppe, kes kõik on vihmaussidele spetsialiseerunud: 1) **tikutaja** (40-60 tuh. paari), kes elab märjematel luhtadel ning öösiti mängib ja möhitab sabasulgedega; 2) **mudanepp** (30-60 isalindu) pesitseb ja tegutseb rabades väga mudastel aladel, aga peatud rändel märgadel luhtadel; kõige müstilisema katkise vankri häälega; 3) **metskurvits** (30-60 tuh. isalindu) tuleb poegade ajal luhtadele vihmausse sööma; 4) **rohunepp** (400-600 isalindu, aga langev trend) on kõige rohkem luhtade kvaliteedist sõltuv ja ta on jõeluhtade kvaliteedi hea indikaator. Rohunepe arvukust maailmas hinnatakse 18-51 tuh. isalinnuni, mille suur varieeruvus on tingitud teadmatusest Venemaa populatsiooni arvukuse kohta. Talvitub Ekvatoriaal-Aafrikas. Eesti parimad alad on Alam-Pedja (seire 2018 paarisaja isalinnuga), Soomaa (2019) ja Matsalu (2020), aga esineb ka Mustjõe luhal, Struugal ja kõigil poldritel, v.a. Audru. Rohunepe isalind kaotab öise mänguga 15% oma kehakaalust ja vajab päevaks väga head toitumisala. Eestis on norrakate eestvedamisel rohuneppi uuritud juba ligi 30 aastat – isendeid mõõdetud, elupaiku kaardistatud jne. Mäng algab maikuu ca kl 20, paari tunni pärast vaibub pimedaimaks ajaks ja alustavad uuesti kella 3 ajal hommikul. Juunis mängivad kella 20st järjest kuni 2ni hommikul ehk öö läbi. Luhta ei tohi liiga kõrgelt niita, purustada või üldse hooldamata jätta, mis kõik tekitab luhale paksu kulukihti, kust lind toiduni ei ulatu. Rohunepele meeldib 6-8 cm kõrgune mäta, madalam mäta ka enam ei sobi. Väga tihe taimestik nepile ei meeldi, vaid see peab olema piisavalt hõre ja paraja kõrgusega. Kõige parem nepi toitumisala on selline, kus metallvõi kukub vabalt maasse 6-8 cm ja mulla veesisaldus on 40-50%. Mängud on minimaalselt 2 km kaugusel üksteisest ja mängu ümber toitutakse ca 600 m raadiuses. Pesad on põõsastike läheduses ja all (25 aastase uurimise vältel on leitud vaid 5 pesa). Karjatatud luhtadelt on rohunepp kadunud, kuigi muude tunnuste poolest peaks luhad olema ideaalsed. Lehmad kipuvad mänguplatsil magama ja võib-olla **peaks nepi mänguajaks mänguplatsidele elektritarjuse ümber panema** ja sealt loomad eemale hoidma. Parim oleks igal aastal luhta mitte niita, vaid teatud intervalliga, ning säilitada ka põõsaribasid. Mõned poldrid (N: Navesti, Kolga-Jaani, Räpina ja Aardla) oleks vaja ka nepile jätta, mitte põllustada lasta. Rohunepeidele paigaldatud 10st logerist saadi Eestis tagasipüügiga kätte 7, mis on enneolematult hea tulemus. Lektori arvest võiks olla Alam-Pedja Kärevere mäng, Soomaa Tõramaa mäng ja mõni Matsalu mäng turistidele siiski avatud ja infoga varustatud.

4. Metsade majandamise Hea Tava – Kaili Viilma, Keskkonnaamet

- ✓ **Soomaa RP PV metsade majandamise Hea Tava** osas otsustati, et RMK pakutud variant on parem kui mitte midagi ning RMK võiks sellele alla kirjutada ja endale kohustuseks võtta. Indrek Vainu Eesti Metsa Abiks MTÜ-st jäi seisukohale, et rahvusparkide metsade majandamine peaks ära lõppema, kuna see ei ole majanduslikult tulus. Kokkuvõttes täiendab Kaili RMK verisoonis Heast Tavast koosolekul laekunud ettepanekutega ning saadab veel kord KOKO liikmetele arvamuse avaldamiseks, et siis pakkuda seda RMK-le allakirjutamiseks.